

Ministerie van Onderwijs, Cultuur en
Wetenschap

> Retouradres Postbus 16375 2500 BJ Den Haag

Raad voor Cultuur
Postbus 61243
2506 AE Den Haag

Rijnstraat 50
Den Haag
Postbus 16375
2500 BJ Den Haag
www.minocw.nl

Contactpersoon

Datum **23 APR. 2009**
Betreft Orkesten

Onze referentie
DK/I&I/119455

Bijlagen
1

Geachte Raad,

In deze brief vraag ik uw advies over het orkestenbestel. De belangrijkste vraag die ik u voorleg is of het huidige orkestenbestel in voldoende mate zorg draagt voor het levend houden van de symfonische traditie. Het begin van deze brief licht deze vraag nader toe. Vervolgens schetst de brief een aantal algemene uitgangspunten en het financieel kader.

De kerntaak van het orkestenbestel

De belangrijkste vraag die ik u voorleg, spitst zich toe op de kerntaak van het orkestenbestel. Die laat zich samenvatten als het levend houden van de symfonische traditie. Dit levend houden omvat niet alleen de professionele uitvoering van symfonisch repertoire, maar ook

- wisselwerking met publiek (bereik van nieuwe publieksgroepen, relatie tot amateurkunst)
- aanmaak en uitvoering van nieuw repertoire
- zichtbaarheid op oude en nieuwe podia (dus naast radio en televisie ook Internet)
- opleidingen tot orkestmusicus en dirigent.

Het gaat dus niet alleen om de orkesten als zodanig, maar ook om verbindingen met cultuureducatie en cultuurparticipatie.

Bij de vraag of het huidige orkestenbestel in voldoende mate zorg draagt voor het levend houden van de symfonische traditie, verzoek ik u in te gaan op de volgende punten: hoe functioneert het bestel? Hoe verhoudt het zich tot de rest van het muzikale leven? Is het bestel toekomstbestendig, of zijn er aanpassingen nodig? Zo ja, welke aanpassingen acht de Raad wenselijk en hoe ziet hij hierbij de rol van de overheid? En wat zijn de consequenties van uw antwoorden voor de structuur en omvang van het bestel?

Uitgangspunten

Bij het antwoord op bovenstaande vragen verzoek ik u rekening te houden met een aantal maatschappelijke ontwikkelingen. De laatste maanden heeft een discussie plaatsgevonden over het publieksbereik van orkesten.¹ Deze discussie komt niet uit de lucht vallen. De concurrentie op de vrije tijdsmarkt is de laatste decennia toegenomen. Jongeren blijken via ouders of school steeds minder in contact te komen met symfonische muziek. Uit recent onderzoek van het SCP blijkt dat het bezoek aan klassieke muziek in de leeftijdscategorie van 35 tot 49 jaar aanzienlijk is afgenomen.² Het gaat om een halvering in ruim 10 jaar tijd. Ook onder hoger opgeleiden, een groep die traditioneel sterk vertegenwoordigd is, loopt de belangstelling terug (25% in 12 jaar). Het publiek vergrijsst. Het al beperkte bereik onder minderheden is de afgelopen periode ook verder gedaald. Veel orkesten zien de verkoop van abonnementen teruglopen. Ook het bereik via radio en televisie is geleidelijk gedaald (14% in 12 jaar tijd).

De vraag is hoe de orkesten erin kunnen slagen een nieuw en jonger publiek te bereiken. Uit de gesprekken die ik met het Contactorgaan van Nederlandse Orkesten heb gevoerd is mij duidelijk geworden dat de orkesten de urgentie van deze vraag erkennen.

Taakverbreding orkesten

Ik vraag u ook een aantal ontwikkelingen in het orkestenbestel zelf bij uw advisering te betrekken. In hun streven naar meer publiek en meer eigen inkomsten treden orkesten vaker buiten de gevestigde kaders. Uit de beleidsplannen die in juli zijn ingediend maak ik op dat die tendens zich voorzet. Orkesten zoeken samenwerking met plaatselijke theater- en (jeugd)dansgezelschappen en experimenteren met het geven van concerten op nieuwe locaties en afwijkende tijdstippen. Dit gebeurt met orkestensembles van uiteenlopende bezetting. Daarnaast worden de mogelijkheden verkend om het eigen product niet alleen op CD en DVD te verspreiden, maar ook in diverse varianten via internet. Hoe ziet de Raad voor Cultuur deze verbreding van het aanbod in de richting van andere dan symfonische activiteiten? Blijft hiermee een goed evenwicht in het muziekbestel behouden? Ik denk hierbij ook aan het aanbod van de muziekensembles.

Orkestenbudget

Het subsidiebudget voor de orkesten bedraagt op jaarbasis ruim € 63 miljoen (2009). Dit is 32% van het totale podiumkunstenbudget.³ In dit bedrag zijn de

¹ Onder meer in NRC is een groot aantal opiniebijdragen verschenen. Vgl. Hans Abbing, Klassieke concerten onnodig zwaar (2 februari 2009); Christiaan Weijts, Een leuke avond (5 februari 2009); Rob Streevelaar, Bij klassieke concerten zit de spanning in de stilte (9 februari 2009); Philomeen Lelieveldt, Reken klassieke concerten niet af op bezoekersaantallen (18 februari 2009); Hans Abbing, Mensen van nu hebben recht op een informeler concert, (7 april 2009). De meningen verschillen over te nemen maatregelen, maar de auteurs onderschrijven het vertrekpunt van de discussie: het publiek van het symfonische concert loopt terug en vergrijsst.

² A. van den Broek, J. de Haan en F. Huysmans: Cultuurbewonderaars en Cultuurbeoefenaars. Trends in cultuurparticipatie en mediagebruik. Den Haag, Sociaal en Cultureel Planbureau. (te verschijnen in mei 2009)

³ Daarbij reken ik zowel het budget van het ministerie van OCW als dat van het Nederlands Fonds voor de Podiumkunsten mee.

bijdragen van andere overheden en de subsidie voor de ensembles van het Muziek Centrum voor de Omroep niet meegerekend. De omvang van dit budget rechtvaardigt een periodieke beschouwing van het behaalde rendement, zowel wat betreft de artistieke kwaliteit als het publieksbereik. In de bijlage treft u een overzicht van de huidige subsidies. Ik vraag u bij uw advisering uit te gaan van het huidige budget.

Het Muziek Centrum voor de Omroep

Het Muziek Centrum voor de Omroep (MCO) heeft een aanvullende positie ten opzichte van de landelijke orkesten die uit de cultuurbegroting hun bekostiging ontvangen. Bij het MCO zijn de opdrachten in het kader van de programmering voor radio en televisie leidend. Daarom vindt de bekostiging plaats vanuit de mediabegroting (€ 30 mln. per jaar). Het Groot Omroep Koor en het Metropole Orkest hebben een unieke positie in het orkestenbestel. Het MCO maakt verder deel uit van het landelijke bestel als vaste bespeler van het muziekpodium in de stad Utrecht en leverancier van een symfonisch aanbod voor het Concertgebouw in Amsterdam. Daarnaast verzorgt het orkest regelmatig de begeleiding van producties van De Nederlandse Opera. Verder benut het MCO samen met Teleac/NOT de verbinding met de omroep voor het bereiken van een nieuw en jong publiek. In 2010 zal ik u advies vragen over het meerjarenbeleidsplan van het MCO voor de periode 2010-2015. Gezien de raakvlakken met deze adviesaanvraag verzoek ik u, waar u dat passend vindt, ook nu het MCO in uw advies te betrekken.

Uw advies zal voor de subsidierelatie met de orkesten pas gevolgen hebben voor de volgende subsidieronde. Ik verzoek u voor 1 oktober a.s. advies uit te brengen.

dr. Ronald H.A. Plasterk
De minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap

Subsidies landelijke orkesten

	2009	2010 e.v.
Noord Nederlands Orkest	6.668.860	6.557.719
Orkest van het Oosten	5.505.906	5.414.147
Het Gelders Orkest	5.980.635	5.880.964
Het Brabants Orkest	5.912.658	5.814.120
Limburgs Symfonie Orkest	5.245.672	5.158.249
Koninklijk Concertgebouw Orkest*	6.819.065	6.745.345
Residentie Orkest	3.599.359	3.539.374
Rotterdams Philharmonisch orkest	3.595.695	3.535.770
Holland Symfonia	9.711.152	9.549.309
Nederlands Philharmonisch Orkest	10.711.839	10.533.319

*Inclusief 994.400 a.g.v. bestuurlijke uitruil met gemeente Amsterdam en toeslag internationale excellentie ad 1.500.000.